

Jaarverslag 2019

Maart 2020

Deel 1: Verslag van werkzaamheden

Deel 2: Jaarrekening

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Deel 1: Verslag van werkzaamheden	5
1 Het jaar 2019 in een notendop	6
2 Toelichting op werkzaamheden in 2019	7
2.1 Gepubliceerde onderzoeken	7
2.2 Werk in uitvoering	8
2.3 Andere werkzaamheden	11
3 Wat hebben we bereikt in 2019?	13
4 Kosten van de rekenkamer in 2019	15
5 Onze organisatie in 2019	16
Deel 2: Jaarrekening 2019, inclusief controleverklaring	18

Voorwoord

Het jaar 2019 is een bijzonder jaar geweest voor de Zuidelijke Rekenkamer. Na de verkiezingen in maart 2019 zijn nieuwe Statenleden aangetreden en is in de loop van het jaar een nieuwe programmaraad van start gegaan. In het najaar van 2019 heeft de rekenkamer een goede eerste kennismaking en start met de nieuwe programmaraadleden kunnen maken. Daarnaast was 2019 bijzonder in de zin dat – meer dan normaal – andere onderzoeken dan gepland in het werkprogramma zijn opgepakt. Hiermee heeft de rekenkamer willen inspelen op de actualiteit en de verzoeken van Provinciale Staten van Limburg en Noord-Brabant. Tot slot was 2019 bijzonder door het verwelkomen van nieuwe medewerkers en een verhuizing naar een nieuwe locatie. Met de nieuwe medewerkers is de capaciteit van de rekenkamer weer op niveau gebracht. De nieuwe locatie op de campus van de TU Eindhoven vormt een goede ‘habitat’ om als kennisinstelling verder door te kunnen ontwikkelen.

Het bijzondere karakter van 2019 is terug te zien in het onderhavige verslag van werkzaamheden. Het aantal in 2019 geheel afgeronde en gepubliceerde onderzoeken is lager geweest dan normaal, maar zal naar verwachting in de eerste helft van 2020 worden gecompenseerd door de afronding en publicatie van eind 2019 nog onderhanden onderzoeken.

Begin 2019 heeft de rekenkamer een onderzoeksbrief uitgebracht over de quickscan naar de verkoop van het fabriekscomplex in Meerssen door de provincie Limburg. Dit gaf aanleiding tot een verdiepend onderzoek, dat niet was voorzien in het werkprogramma 2019. Het onderzoek zelf is in 2019 afgerond en het rapport van bevindingen is eind november 2019 aangeboden aan Gedeputeerde Staten van Limburg. De vervolgstappen – ambtelijk en bestuurlijk wederhoor – maken dat de uiteindelijke publicatie over de jaargrens heen is gelopen.

In het voorjaar van 2019 heeft de rekenkamer voor zowel Limburg als Noord-Brabant een handreiking en achtergronddocument uitgebracht over ‘Financiële bindingen’. Het betreft een onderzoek naar de leningen, deelnemingen en garanties, waar in zowel Limburg als Noord-Brabant grote bedragen mee gemoeid zijn. De uitkomsten daarvan zijn benut voor de presentaties van de rekenkamer in de introductieprogramma’s van zowel Limburgse als Brabantse Statenleden.

Vlak voor het zomerreces van 2019 heeft de rekenkamer een publicatie uitgebracht over de Omgevingswet in de provincie Noord-Brabant, die inspeelt op een voor de provincies belangrijk en omvangrijk transitietraject. Het betrof in eerste instantie intern verkennend onderzoek, dat echter op verzoek van betrokken Statenleden is vertaald naar een formele publicatie. Eind 2019 is de rekenkamer gestart met een vergelijkbaar verkennend onderzoek voor de provincie Limburg.

Medio 2019 kwam het unanieme verzoek van Provinciale Staten van Limburg om onderzoek te doen naar de inzet van oud-politici. De rekenkamer heeft gehoor willen geven aan dit – niet in het werkprogramma voorziene – verzoek en heeft in de tweede helft van 2019 veel aandacht gegeven en capaciteit ingezet voor dit onderzoek. Het betreft een belangrijk onderzoek met een bijzonder karakter, waar het bestuur van de rekenkamer zelf nauw betrokken bij is geweest en nog zal zijn. Het onderzoek loopt door naar 2020.

Bovenstaande beschrijvingen laten zien dat ondanks het lagere aantal daadwerkelijk gepubliceerde onderzoeken in 2019, de rekenkamer veel werk heeft verzet dat vroeg in 2020 tot afronding komt. Naast de uitvoering van genoemde onderzoeken, heeft de rekenkamer in 2019 ook bijgedragen aan de introductieprogramma's van beide Staten en zoals gezegd een opstart gemaakt met de nieuwe programmaraad. De rekenkamer verwacht in 2020 soepel voort te kunnen bouwen op deze activiteiten en met de nieuwe en herkozen Statenleden te kunnen bijdragen aan de kwaliteit van het openbaar bestuur in beide provincies.

Het jaarverslag bestaat uit twee delen: het verslag van werkzaamheden (deel 1) en de jaarrekening 2019 (deel 2). Het jaarverslag is via een schriftelijke ronde voorgelegd aan de Programmaraad en op 20 maart 2019 vastgesteld door het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer.

Prof. dr. M.J.M. (Marc) Vermeulen
Voorzitter

Dr. N.A.C. (Ard) Schilder
Directeur-secretaris

Deel 1: Verslag van werkzaamheden

1 Het jaar 2019 in een notendop

De prestaties die de rekenkamer in 2019 heeft geleverd zijn de publicatie van een onderzoeksbrief, twee handreikingen met achtergronddocument en een onderzoeksrapport. Dat is minder dan gebruikelijk, wat samenhangt met het oppakken van niet in het werkprogramma geplande onderzoeken en de deels daardoor opgelopen vertraging bij lopende onderzoeken. Er is eind 2019 veel 'werk in uitvoering'. In 2020 zullen daarom relatief veel publicaties van de rekenkamer verschijnen¹. Het totaalbeeld is als volgt:

In het werkprogramma 2019 geplande onderzoeken	Publicatie
Quickscan Marsna (verkoop fabriekscomplex) Limburg	Januari 2019
Financiële bindingen Noord-Brabant	April 2019
Financiële bindingen Limburg	April 2019
Kaders tellen Limburg	September 2020 (verwacht)
Kaders tellen Noord-Brabant	Februari 2020
Waterbeheer provincie Noord-Brabant	Vervallen
Waterbeheer provincie Limburg	Vervallen
Werkgelegenheid provincie Noord-Brabant	Vervallen
Werkgelegenheid provincie Limburg	Vervallen
Niet in het werkprogramma geplande onderzoeken	
Verkenning Omgevingswet Noord-Brabant	Juli 2019
Inzet ex-politici provincie Limburg	April/mei 2020 (verwacht)
Fabriekscomplex Meeressen	Maart 2020
Onderzoek vergunningverlening, toezicht, handhaving Noord-Brabant	September 2020 (verwacht)
Verkenning Omgevingswet Limburg	April 2020 (verwacht)
Jaarlijks terugkerende werkzaamheden	
Startnotities	
Monitoring potentieel nieuwe onderzoeken	
Nazorg afgeronde onderzoeken	
Jaarverslag 2019	
Opstellen werkprogramma 2020	

De onderzoeken op het gebied van waterbeheer en werkgelegenheid heeft de rekenkamer laten vervallen om ruimte te maken voor niet in het werkprogramma 2019 geplande onderzoeken. Deze laatstgenoemde onderzoeken heeft de rekenkamer uit het oogpunt van politieke en maatschappelijke relevantie voorrang gegeven. Concrete verzoeken van PS en actuele maatschappelijke ontwikkelingen hebben aanleiding gegeven tot deze herprioritering.

In de hoofdstukken hierna beschrijven we meer in detail wat we hebben gedaan in 2019, wat we daarmee hebben bereikt en wat dat heeft gekost.

¹ Eind 2019 is met de programmaraad besproken dat de balans tussen Limburg en Noord-Brabant enigszins onder druk is komen staan en dat dit in 2020 zal worden hersteld.

2 Toelichting op werkzaamheden in 2019

In dit hoofdstuk lichten we de uitgevoerde onderzoeken en activiteiten van 2019 verder toe. We maken daarbij onderscheid naar:

- In 2019 gepubliceerde onderzoeken (paragraaf 2.1)
- Onderzoeken die in 2019 in uitvoering waren (paragraaf 2.2)
- Overige werkzaamheden (paragraaf 2.3)

2.1 Gepubliceerde onderzoeken

Quickscan Marsna

Eind september 2018 is de rekenkamer gestart met een quickscan naar de verkoop van een fabriekscomplex door de provincie Limburg aan Marsna Paper B.V. Dit op basis van een verzoek van de Commissie van Onderzoek. Op basis van haar gebruikelijke afwegingscriteria, heeft de rekenkamer besloten de quickscan uit te voeren. In de quickscan is de nadruk gelegd op de zorgvuldigheid van het proces en de kwaliteit van informatie aan Provinciale Staten. De rekenkamer heeft zich daarbij gericht op de periode van het uitspreken van het voornemen in de GS-vergadering van 17 april tot en met behandeling van het onderwerp in de Statencommissie Financiën, Economische Zaken en Bestuur (FEB) van 14 september 2018.

De rekenkamer heeft de uitkomsten van het onderzoek vastgelegd in een onderzoeksbrief, die eind januari 2019 is aangeboden aan de Commissie van Onderzoek. Daarin beschrijft de rekenkamer het doorlopen proces en bespreekt bevindingen ten aanzien van het afwegen van alternatieven en de informatievoorziening aan Provinciale Staten. In de onderzoeksbrief geeft de rekenkamer aan welke aspecten om aandacht vragen na de verkoop en wat in een mogelijk verdiepend vervolgonderzoek aan bod zou kunnen komen. Gelet op de bespreking van de onderzoeksbrief in Provinciale Staten en de vragen die de quickscan heeft opgeroepen bij de rekenkamer, is in februari 2019 besloten tot een verdiepend onderzoek (zie paragraaf 2.2).

Financiële bindingen, handreiking provincies Noord-Brabant en Limburg

Met garanties, leningen en deelnemingen is in zowel Limburg als Noord-Brabant een aanzienlijk financieel belang gemoeid. Daarnaast brengen deze financiële bindingen specifieke beheersmatige risico's met zich mee, onder meer samenhangend met het lange termijnkarakter van de instrumenten en het feit dat de uitstaande risico's niet altijd in de begroting zichtbaar zijn. Om deze redenen is de rekenkamer in 2018 gestart met een onderzoek naar de stand van zaken en belangrijkste ontwikkelingen. In april 2019 is op basis van dit onderzoek een achtergronddocument met feitelijke beschrijvingen uitgebracht en een handreiking voor Provinciale Staten hoe met deze materie om te gaan. De handreiking is benut voor de presentaties die de rekenkamer heeft gegeven in de introductieprogramma's van zowel Provinciale Staten in Limburg als Noord-Brabant.

Verkenning Omgevingswet provincie Noord-Brabant

Met ingang van 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Inmiddels zijn daarvoor al belangrijke stappen gezet en zijn veel gemeenten en provincies volop bezig met de voorbereidingen. Inhoudelijk raakt de Omgevingswet vrijwel alle terreinen waarop provincies actief zijn. Bestaande wetgeving voor de fysieke leefomgeving wordt samengebracht in één nieuwe wet. Naast dit juridisch traject omvat de invoering van de Omgevingswet ook het introduceren van nieuwe werkwijzen en een omvangrijk digitaliseringstraject. De omvang, reikwijdte en voortgang van de transitieopgave van de Omgevingswet zijn voor de Zuidelijke Rekenkamer aanleiding geweest zich verder te verdiepen in dit onderwerp door middel van een verkennend onderzoek. Gestart is met interne verkenning, gericht op de provincie Noord-Brabant. In contact met de ambtelijke organisatie en Statenleden van deze provincie, kwam het verzoek om een externe publicatie over het onderwerp uit te brengen. De rekenkamer heeft toen besloten aan dit verzoek tegemoet te komen. Het rapport voor Noord-Brabant is in juli 2019 aangeboden aan Provinciale Staten. Centraal daarin staat het geven van een algemeen beeld van de stand van zaken van het invoeringstraject in de provincie Noord-Brabant, de wijze waarop Provinciale Staten betrokken zijn (geweest) en geven van aandachtspunten aan Provinciale Staten voor de komende jaren.

2.2 Werk in uitvoering

Kaders tellen provincies Noord-Brabant en Limburg

Een belangrijke taak van Provinciale Staten is om kaders te stellen voor de uitvoering van beleid door Gedeputeerde Staten. Deze kaders geven richting aan de uitvoering door Gedeputeerde Staten en maken het mogelijk voor Provinciale Staten om te controleren of doelstellingen worden behaald. In de praktijk van het provinciaal bestuur is kaderstelling en controle daarop door Provinciale Staten echter niet altijd makkelijk. De uitvoering van beleid kent soms een lange doorlooptijd (tot wel meer dan 10-20 jaar), waardoor het niet altijd meer helder is welke kaders van toepassing zijn. Daarnaast geldt dat de moderne overheid steeds vaker beleid maakt en uitvoert in interactie met andere partijen (onderwijsinstellingen, bedrijven, maatschappelijke instellingen), wat de vraag oproept in hoeverre en op welk moment Provinciale Staten kan sturen op de vorming en uitvoering van beleid in dergelijke netwerken.

Om de problematiek te verkennen en handvatten te bieden aan Provinciale Staten, heeft de rekenkamer in 2019 onderzoek gedaan naar de werking van kaders in de provincie Noord-Brabant, met als casus het beleid en de uitvoering daarvan rond fotonica. Fotonica is een onderdeel van de RegioDeal Brainport Eindhoven en betreft een techniek voor microchips waarbij gebruik wordt gemaakt van lichtdeeltjes (fotonen) in plaats van elektronen. De rekenkamer heeft deze casus gekozen vanwege de netwerksamenwerking tussen wetenschap, bedrijven en overheid op dit terrein, met een oorsprong en duidelijke inbreng vanuit de provincie Noord-Brabant. Ook levert de provincie Noord-Brabant een substantiële financiële bijdrage aan fotonica en kennen de relevante (beleids-)kaders een lange doorlooptijd.

De resultaten van het verkennend onderzoek zijn vastgelegd in een achtergronddocument en een handreiking. Inmiddels zijn deze in februari 2020 aangeboden aan Provinciale Staten van Noord-Brabant. Ook voor de provincie Limburg is de rekenkamer in 2019 een onderzoek gestart naar kaders, met dezelfde

kernvragen als in het onderzoek dat voor de provincie Noord-Brabant is uitgevoerd. Voor Limburg is een inhoudelijk programma uit de begroting 2019 gekozen voor nadere analyse van een onderdeel uit het programma Innovatiekracht: Greenport Venlo en Smart Services Campus. Met het programma Innovatiekracht streeft de provincie Limburg naar een sterke, vernieuwende en duurzame kenniseconomie. Daarbij zijn meerdere partijen betrokken over een langere periode. De focus van het programma ligt op het versterken van het verdienvermogen van bedrijven in kennisintensieve sectoren (zoals life sciences) en sectoren die tot het DNA van Limburg behoren en veel stuwende werkgelegenheid bieden. Hiermee heeft de rekenkamer ook de link gelegd met het onderwerp werkgelegenheid, dat oorspronkelijk in het werkprogramma 2019 was opgenomen. Binnen het brede en gevarieerde programma heeft de rekenkamer de Greenport Venlo en Smart Services Campus gekozen als product om specifieke analyses te maken.

Het onderzoek is in 2019 voor Limburg tijdelijk geparkeerd om ruimte te hebben voor uitvoering van het onderzoek *Inzet oud-politici*, dat op unaniem verzoek van Provinciale Staten is gestart in augustus 2019.

Fabriekscomplex Meerssen

In de bevindingen van de quickscan naar de verkoop van het fabriekscomplex aan Marsna (zie paragraaf 2.1) en de bespreking daarvan in de Controlecommissie van PS begin 2019, heeft de rekenkamer besloten een breder en verdiepend onderzoek uit te voeren. In het quickscan onderzoek zijn een aantal vraag- en aandachtspunten naar boven gekomen over de informatievoorziening aan Provinciale Staten, de uitwerking van alternatieven voor verkoop, de relatie met provinciale doelstellingen en het publiek belang en het risico op staatssteun. Het betreft fundamentele onderwerpen met een brede betekenis voor het functioneren van het openbaar bestuur in Limburg. Het uitvoeren van een breder en verdiepend onderzoek heeft de mogelijkheid geboden om deze onderwerpen uitgebreider te onderzoeken. In 2019 is dit onderzoek uitgevoerd, waarna eind 2019 en begin 2020 de stappen van ambtelijk en bestuurlijk hoor- en wederhoor in gang zijn gezet. Begin maart 2020 heeft de rekenkamer de resultaten van het onderzoek aangeboden aan Provinciale Staten en een presentatie gegeven in de commissie FEB. Het onderzoek heeft geleid tot conclusies en aanbevelingen voor het versterken van sturing op provinciale doelen (inclusief strategisch risicomanagement), het uitgebreider afwegen van alternatieven voorafgaand aan besluitvorming, het actualiseren van het beleidskader en de uitvoering van het grondbedrijf en het zorgen voor een goede implementatie van afspraken met Marsna. Ook de digitale dossiervorming en archivering vraagt om een professionaliseringsslag.

Inzet ex-politici provincie Limburg

Het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer heeft in juli 2019 besloten onderzoek uit te gaan voeren naar de inzet van oud-politici door de provincie Limburg. Onderzoek door en berichtgeving in het NRC Handelsblad en Dagblad de Limburger hebben aanleiding gegeven tot maatschappelijke en politieke vragen over dit onderwerp. Provinciale Staten van Limburg hebben dit vertaald naar een unaniem verzoek aan de Zuidelijke Rekenkamer tot het doen van onderzoek.

Conform de taken van de Zuidelijke Rekenkamer, richt het onderzoek zich op de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van de wijze van opdrachtverstrekking aan oud-politici in Limburg, met

in achtneming van de daarbij horende gedragsregels. De rekenkamer acht het voor de integriteit en het aanzien van het provinciaal bestuur van het grootste belang om duidelijkheid te creëren over de gerezen vragen en heeft het onderzoek daarom met voorrang willen uitvoeren. In de tweede helft van 2019 is documentanalyse uitgevoerd en hebben eerste interviews plaatsgevonden. Vanwege het bijzondere karakter van het onderzoek, heeft de rekenkamer ook extra aandacht besteed aan inhoudelijke gesprekken met externe experts over hoe goed onderzoek te doen naar integriteit van benoemingen. Begin 2020 wordt het onderzoek voortgezet met aanvullende interviews en het opstellen van het rapport van bevindingen en bestuurlijk rapport.

Vergunningverlening, toezicht, handhaving provincie Noord-Brabant

Eind 2019 is de rekenkamer gestart met voorbereidingen voor onderzoek naar Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) bij risicobedrijven in de provincie Noord-Brabant. Risicobedrijven zijn bedrijven die zich bezighouden met de grootschalige productie, verwerking en/of opslag van gevaarlijke stoffen. De risico's die daaraan verbonden zijn kunnen grote maatschappelijke effecten hebben en krijgen dan ook regelmatig aandacht van de media en beleidsmakers. Sinds begin 2016 hebben provincies een grotere verantwoordelijkheid gekregen voor VTH bij risicobedrijven en een goede uitvoering daarvan is belangrijk voor beleidsdoelstellingen op het gebied van veiligheid en milieu.

Het onderzoek voor de provincie Noord-Brabant richt zich op VTH bij risicobedrijven in Haven- en Industriegebied Moerdijk. Dit gebied kent een relatief hoge concentratie aan risicobedrijven. Daarnaast is de provincie mede-eigenaar (aandeelhouder) van Havenbedrijf Moerdijk N.V. en heeft ze zich, bij uitzondering, middels een regierol gecommitteerd aan de ontwikkeling van het terrein. Het onderzoek van de rekenkamer richt zich zowel op het VTH-beleid als op de bredere betekenis voor beleidsdoelstellingen op het gebied van veiligheid en milieu. Zoals gebruikelijk zal ook aandacht worden besteed aan de informatievoorziening aan Provinciale Staten. Het grootste deel van de uitvoering zal plaatsvinden in de eerste helft van 2020.

Verkenning Omgevingswet provincie Limburg

In gesprekken met Statenleden van Limburg is de Omgevingswet naar boven gekomen als belangrijk onderwerp voor de nieuwe bestuursperiode die in 2019 is begonnen. Met als voorbeeld de verkenning die in 2019 is uitgevoerd en gepubliceerd voor de provincie Noord-Brabant, is de rekenkamer daarom eind 2019 gestart met een soortgelijk onderzoek voor de provincie Limburg. De ruimte om dit op te pakken ontstond door het aanbod vanuit Tilburg University om een aantal studenten bestuurskunde dit onderzoek te laten uitvoeren in het kader van een vak in hun opleiding. Het verkennende karakter was voor de rekenkamer aanleiding de studenten de mogelijkheid te bieden, met dien verstande dat het uiteindelijke product de volle verantwoordelijkheid blijft van de rekenkamer. Qua inhoud richt het onderzoek zich – net als in Noord-Brabant - op het geven van een algemeen beeld van de stand van zaken van het invoeringstraject in de provincie Noord-Brabant, de wijze waarop Provinciale Staten betrokken zijn (geweest) en geven van aandachtspunten aan PS voor de komende jaren.

2.3 Andere werkzaamheden

Naast de hiervoor aan bod gekomen onderzoeken hebben we in 2019 een breed scala aan andere organisatorische en inhoudelijke werkzaamheden verricht.

Organisatieontwikkeling

In 2019 heeft de rekenkamer twee nieuwe onderzoekers mogen verwelkomen, evenals een nieuwe officemanager. Deze nieuwe medewerkers zijn ingewerkt en hebben introductiecursussen gevolgd. In juni 2019 heeft de rekenkamer haar jaarlijkse heidag gehad, waarin onder begeleiding van een externe voorzitter is gereflecteerd op de eigen missie en ontwikkeling. Dit heeft geleid tot concrete inhoudelijke aandachtspunten (in lijn met de strategische agenda 2016 – 2021) en actiepunten op het gebied van de eigen bedrijfsvoering. Deze zijn deels in 2019 al uitgevoerd.

Vanwege een aflopend huurcontract dat niet kon worden verlengd, heeft de rekenkamer in 2019 een nieuwe locatie voor haar kantoor in Eindhoven moeten zoeken. Na een proces van verkennen en alternatieven wegen is de keuze gevallen op een locatie op de campus van de TU Eindhoven, waar de rekenkamer eind december haar intrek heeft genomen in het gebouw “Kennispoort”. Zowel qua uitstraling als faciliteiten bevindt het kantoor van de rekenkamer zich nu in een passende omgeving, die ruimte en inspiratie biedt om een eigentijdse en extern georiënteerde kennisinstelling te zijn.

Bijdragen aan introductieprogramma's nieuwe Statenleden

De Zuidelijke Rekenkamer heeft deelgenomen aan de introductieprogramma's voor nieuwe Statenleden, zowel in Limburg (5 april 2019) als in Noord-Brabant (19 april 2019). Door middel van een presentatie over de eigen onderzoeken hebben de Statenleden kennis kunnen maken met het werk van de rekenkamer. Dit heeft geleid tot vervolcontacten en is doorgezet met de nieuwe programmaraad die in het najaar van 2019 is aangetreden. Op 23 oktober 2019 heeft een eerste bijeenkomst met deze nieuwe programmaraad plaatsgevonden, waarin is doorgepraat over de rol en het werk van de rekenkamer en de aansluiting met de rol en het werk van Provinciale Staten in beide provincies. De programmaraad heeft zelf een voorzitter en vicevoorzitter benoemd en heeft in de laatste maanden van 2019 input geleverd voor het werkprogramma voor 2020.

Kennisuitwisseling en opbouwen expertise

De Zuidelijke Rekenkamer is lid van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK). Hierin vormen de vijf provinciale rekenkamers samen de Kring van provinciale rekenkamers. De directeuren en onderzoekers van deze vijf rekenkamers ontmoeten elkaar in reguliere overleggen, welke ook in 2019 hebben plaatsgevonden. Op 28 oktober 2019 hebben zowel de bestuurders, directeur-secretaris, officemanager als onderzoekers van de Zuidelijke Rekenkamer een gezamenlijke dag gehad met de collega's van de andere provinciale rekenkamers, georganiseerd door de Rekenkamer Zeeland. De dag heeft in het teken gestaan van kennisuitwisseling en ontmoeting.

De directeur-secretaris van de Zuidelijke Rekenkamer heeft in 2019 deelgenomen en bijdragen geleverd aan vergaderingen en bijeenkomsten van zowel Brabantse als Limburgse lokale rekenkamers. De inbreng van de Zuidelijke Rekenkamer wordt gewaardeerd door de lokale rekenkamers, waarbij de Zuidelijke Rekenkamer vaak als (mede-) organisator en trekker optreedt.

Naast de lokale rekenkamers heeft de Zuidelijke Rekenkamer in 2019 gezamenlijke activiteiten met de Algemene Rekenkamer gehad. Op 4 juni 2019 is door het gehele bureau een werkbezoek gebracht aan de Algemene Rekenkamer, op 17 juni heeft de directeur-secretaris een bijdrage geleverd aan een congres van de Algemene Rekenkamer over Revolverende Fondsen.

De nieuwe medewerkers van de Zuidelijke Rekenkamer hebben in 2019 deelgenomen aan cursussen, variërend van introductiecursussen over de werkwijze van de provincie als cursussen gericht op het specifieke eigen werk en de speerpunten van de rekenkamer. Voorbeelden van dit laatste zijn de deelname van twee medewerkers aan een cursus Rekenkameronderzoek van de Erasmus Universiteit Rotterdam en de deelname van de directeur-secretaris aan masterclasses op het gebied van Data Analytics.

Media

Over al onze activiteiten rapporteren wij in het openbaar aan Provinciale Staten. Op onze website zijn alle door het bestuur vastgestelde documenten terug te vinden. De publicatie van een rapport laten we doorgaans vergezeld gaan van een persbericht. De directeur-secretaris onderhoudt met journalisten en redacteuren van relevante media contact over de voortgang en presentatie van onderzoeken. Ook in 2019 is dat gebeurd, zowel over de afgeronde als de nog in uitvoering zijnde onderzoeken.

Gegevensbeheer

In 2019 heeft de Zuidelijke Rekenkamer aandacht besteed aan het voldoen aan de eisen van de Algemene verordening gegevensbeheer (Avg), in overleg met de Functionaris Gegevensbeheer (FG). Concrete maatregelen om te voldoen aan deze eisen zijn uitgevoerd of in gang gezet. Bij enkele gevoelige onderzoeken is de FG gevraagd om mee te lezen op de privacygevoeligheid van omschrijvingen in de rapporten van bevindingen. Binnen het bureau zijn afspraken gemaakt hoe om te gaan met geluidsopnames van interviews.

3 Wat hebben we bereikt in 2019?

De Zuidelijke Rekenkamer heeft als taak het vergroten van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het provinciale bestuur in zowel Limburg als Noord-Brabant. Deze taak is geborgd in de provinciewet en leidraad voor de rekenkamer in het beoordelen van de eigen effectiviteit. In lijn met de wettelijke taak is de rekenkamer daarbij gericht op het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten.

3.1 Goede onderwerpkeuze

Een maatstaf voor de eigen effectiviteit is of de onderwerpen die de rekenkamer kiest gedragen worden door Provinciale Staten en hen ondersteunen in de uitvoering van hun rol. De programmaraad is hiervoor een belangrijk instrument. In 2019 heeft de rekenkamer het langere tijd moeten stellen zonder programmaraad, wat creativiteit heeft gevraagd in de afstemming met Provinciale Staten over de onderwerpkeuze. Door deelname aan de introductieprogramma's voor de nieuwe Statenleden en in de eerste contacten met de nieuwe programmaraad heeft de rekenkamer inhoud kunnen geven aan die afstemming.

Het onderzoek naar het fabriekscomplex in Meerssen komt voort uit een verzoek van de Commissie van Onderzoek van Provinciale Staten van Limburg. De rekenkamer heeft er vertrouwen in dat het uiteindelijke rapport, dat in maart 2020 is uitgebracht, veel aandacht zal krijgen van Statenleden en doorwerking zal hebben naar het functioneren van het bestuur en de organisatie.

Ook het onderzoek naar de inzet van oud-politici komt voort uit een (unaniem) verzoek van Provinciale Staten van Limburg. Ook hier heeft de rekenkamer vertrouwen in voldoende aandacht en doorwerking van het uiteindelijke rapport, dat in het voorjaar van 2020 zal worden uitgebracht.

Het onderzoek naar leningen, deelnemingen en garantie ('Financiële bindingen') heeft geleid tot een handreiking en achtergronddocument, dat in het voorjaar van 2019 is gepubliceerd. Daarmee kon het worden benut in de introductieprogramma's van de nieuwe Staten. Het onderwerp is redelijk technisch van aard, maar enkele Statenleden van zowel Limburg als Noord-Brabant hebben te kennen gegeven dat het een belangrijk onderwerp is, omdat het omgaat buiten de reguliere begroting, terwijl het wel gaat om grote bedragen. Enkele leden van de programmaraad hebben ook meegelezen met een conceptversie van de handreiking en daar positief gereageerd op zowel de vormgeving als inhoud van de handreiking. Deze kan en wil de rekenkamer verder benutten in werk- of themasessies met Provinciale Staten in Limburg en Noord-Brabant in 2020.

De publicatie over de Omgevingswet in Noord-Brabant is zoals eerder opgemerkt gestart als intern project, maar op verzoek van zowel de organisatie als betrokken Statenleden opgewaardeerd naar een formele publicatie. Deze is onder de aandacht gebracht van de nieuwe Statenwerkgroep Omgevingswet, die na de verkiezingen van maart 2019 is ingesteld. Ook in Limburg is een Statenwerkgroep rond de Omgevingswet ingesteld en ook daar is positief gereageerd op het uitbrengen van een formele publicatie. Voor Limburg zal dat in het voorjaar van 2020 zijn.

3.2 Doorwerking in besluitvorming en uitvoering

Een andere graadmeter voor de effectiviteit van de rekenkamer is in hoeverre de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer worden overgenomen en doorwerken in besluitvorming en de uitvoering. De onderzoeken die de rekenkamer in 2019 heeft uitgebracht (een brief, twee handreikingen met achtergronddocument en een verkennend onderzoek) bevatten geen conclusies en aanbevelingen. Dat past niet bij het karakter van deze onderzoeken.

De onderzoeken die de rekenkamer in 2019 is gestart, zijn echter voor een belangrijk deel weer 'klassieke' onderzoeken met conclusies en aanbevelingen. Bij zowel het onderzoek naar het fabriekscomplex in Meerssen als het onderzoek naar de inzet van oud-politici, merkt de rekenkamer dat alleen al de uitvoering van het onderzoek door de rekenkamer heeft geleid tot extra aandacht voor deze dossiers binnen zowel het bestuur als de organisatie van de provincie Limburg en ook al gepaard is gegaan met een aantal maatregelen. De rekenkamer heeft er vertrouwen in dat de uiteindelijke conclusies en aanbevelingen van beide onderzoeken veel aandacht zullen krijgen in de behandeling door zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten.

Ook onderzoeken die vóór 2019 zijn gepubliceerd, hadden in 2019 (nog) doorwerking. Voorbeelden daarvan zijn het onderzoek van de rekenkamer naar Infrastructurele Kunstwerken en Interbestuurlijk Toezicht in Limburg. Het eerste onderzoek heeft geleid tot de (voorbereiding van) besluitvorming om extra middelen voor onderhoud te reserveren, het tweede heeft geleid tot versterking en professionalisering van de ambtelijke organisatie op dit beleidsterrein.

3.3 Aandacht in de media

Een laatste graadmeter voor de effectiviteit van de rekenkamer betreft de aandacht die er is in de media voor het werk van de rekenkamer. Dit als graadmeter voor hoe een onderwerp maatschappelijk leeft en aandacht krijgt.

De onderzoeken die in 2019 zijn gepubliceerd door de rekenkamer hebben zich minder geleend voor aandacht in de brede media. Wel is van het onderzoek naar Financiële bindingen een vakpublicatie geaccepteerd door het tijdschrift voor Public Control, dat in het voorjaar van 2020 verschijnt.

Het onderzoek dat medio 2019 is gestart naar de inzet van oud-politici voor de provincie Limburg, heeft al bij de start en in de eerste fase op veel belangstelling van de media mogen rekenen. Zowel dagblad De Limburger als L1 hebben hier aandacht aan besteed en vragen over gesteld. De rekenkamer verwacht ook bij de publicatie veel media-aandacht voor het onderzoek.

Het onderzoek naar het fabriekscomplex in Meerssen heeft inmiddels al tot meerdere publicaties geleid van De Limburger en bij L1, met name bij de openbaarmaking van de rapporten, die begin maart 2020 heeft plaatsgevonden.

4 Kosten van de rekenkamer in 2019

Voor de uitvoering van ons werkprogramma 2019 beschikten we over een budget van € 660.000. Beide provincies nemen ieder voor de helft deel in de bekostiging van de rekenkamer. Ten opzichte van onze begroting hebben we in 2019 een positief resultaat van € 34.967,-. Dit positieve resultaat kan met name worden verklaard door een vacature die in 2019 niet direct kon worden ingevuld en de effecten daarvan op andere begrotingsposten.

Conform de bepalingen van de gemeenschappelijke regeling zal het gehele resultaat ad. € 34.967 terugbetaald worden aan de Provincies, plus een additioneel deel ad. € 4.500. Dit hangt samen met de stand van de reserve en de verlaging van de jaarlijkse bijdrage van € 690.000,- in 2018 naar € 660.000,- in 2019. De reserve die de rekenkamer mag aanhouden bedraagt 15% van de jaarlijkse bijdrage, die dus lager wordt naarmate de jaarlijkse bijdrage lager is. Voor de goede orde merken wij hier op dat niet zozeer de bijdrage in 2019 lager was, maar de bijdrage in 2018 eenmalig is verhoogd vanwege ontwikkeluitgaven. De terugbetaling aan de provincies over 2019 heeft voor 50% (€ 19.734) betrekking op de Provincie Limburg en voor 50% (€ 19.734) op de Provincie Noord-Brabant. Dit voorstel is reeds verwerkt in de jaarrekening, die is opgenomen in deel 2 van dit jaarverslag.

5 Onze organisatie in 2019

Bestuur

De Zuidelijke Rekenkamer heeft een collegiaal bestuur. De leden van het bestuur worden voor de duur van zes jaar benoemd door Provinciale Staten van de provincies Noord-Brabant en Limburg.

Het bestuur bestond in 2019 uit:

- M.J.M. (Marc) Vermeulen (voorzitter)
- P.J.L. (Nellie) Verbugt (plaatsvervangend voorzitter)
- H.H. (Herman) Sietsma (lid)

Op onze website is een actuele lijst van bezoldigde en onbezoldigde (neven)functies van de leden van het bestuur te vinden.

In 2019 hebben 13 bestuursvergaderingen plaatsgevonden.

Bureau

Voor de uitvoering van haar werkzaamheden beschikt de rekenkamer over een eigen bureau. Het bureau kende in 2019 de volgende samenstelling (in alfabetische volgorde):

- G.T.M. (Monique) Baas Becking (officemanager vanaf 1 mei 2019)
- J.C.M. (Jeroen) Barte (onderzoeker vanaf 1 februari 2019)
- W.J.C. (Carlo) van den Berg (onderzoeker vanaf 1 december 2019)
- I.C. (Isabelle) Fest (onderzoeker)
- A.G.M. (Astrid) Matheeuwsen (senior onderzoeker)
- N.A.C. (Ard) Schilder (directeur-secretaris)

Programmaraad

De Zuidelijke Rekenkamer is met Provinciale Staten verbonden door de Programmaraad. Deze bestaat per provincie uit vier leden van Provinciale Staten, van wie één plaatsvervangend lid. In 2019 is vanwege de verkiezingen de samenstelling van de programmaraad gewijzigd:

Samenstelling Programmaraad Zuidelijke Rekenkamer per 1 januari 2019:

Noord-Brabant

F.M. (Femke) Dingemans, D66 (voorzitter)
T.P.D. (Tim) Kouthoofd, VVD
S.C. (Sophie) Tinnemans, CDA
P. (Patricia) van der Kammen, Partij voor de Dieren
(plv. lid)

Limburg

R.W.P.E. (Robert) Housmans, PVV (plv. voorzitter)
M.P.P. (Max) Ruiters, CDA
M. (Marc) van Caldenberg, SP
J. (Hans) van Wageningen, D66 (plv. lid)

Samenstelling Programmaraad Zuidelijke Rekenkamer per 31 december 2019:

Noord-Brabant

E.H.P. (Eric) Logister, D66 (plv. voorzitter)

J.G.M. (Marcel) Thijssen, CDA

S.G. (Stijn) Roeles, Forum voor Democratie

M.C.(Marco) van der Wel, Partij voor de Dieren (plv. lid)

Limburg

R.A.M.M. (Roger) Ernst, PVV (voorzitter)

R.E. (René) van der Valk, SP

P.S.M.L. (Pascale) Plusquin, Partij voor de dieren

E.A.(Lianne) Schuurin, PvdA (plv. lid)

De Programmaraad heeft als taak het aan de rekenkamer doen van aanbevelingen bij het door de rekenkamer voorgenomen werkprogramma. De Programmaraad fungeert op verzoek voor de leden van de rekenkamer als klankbord. Daarnaast geeft de Programmaraad advies aan Provinciale Staten over de vaststelling van de begroting voor het komende begrotingsjaar en de inhoudelijke en bedrijfsmatige verantwoording over het afgelopen begrotingsjaar van de rekenkamer.

Provinciale Staten Limburg en Noord-Brabant kunnen via de Programmaraad een onderwerp voor onderzoek door de rekenkamer voordragen. De rekenkamer bepaalt zelf, gehoord de Programmaraad, welke onderwerpen zij onderzoekt en hoe ze dat doet.

De Programmaraad kwam in 2019 op 5 februari in de oude samenstelling en op 23 oktober in de nieuwe samenstelling bijeen. In de vergadering van 5 februari is teruggeblikt op de ervaringen van de programmaraadleden in de afgelopen bestuursperiode. Deze zijn meegenomen in het contact met de nieuwe programmaraadleden. De samenstelling van een nieuwe programmaraad heeft even op zich laten wachten, maar is in het najaar van 2019 definitief geworden. Met de nieuwe programmaraadleden is kennisgemaakt op 23 oktober, waar gesproken is over de onderlinge samenwerking en verwachtingen, de nog lopende onderzoeken in 2019 en nieuwe onderzoeken voor 2020.

Deel 2: Jaarrekening 2019, inclusief controleverklaring

Rapport inzake de
Jaarrekening 2019 van

De Zuidelijke Rekenkamer
John F. Kennedylaan 2
5612 AB Eindhoven

Inhoudsopgave

	Pagina
1. ACCOUNTANTSRAPPORT	
1.1 Opdracht	3
2. JAARREKENING	
2.1 Balans per 31 december 2019	5
2.2 Overzicht van baten en lasten over 2019	7
2.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	8
2.4 Toelichting op de balans	10
2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten	13
3. OVERIGE GEGEVENS	
3.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	17

BIJLAGEN

1. ACCOUNTANTSRAPPORT

Aan het bestuur van
De Zuidelijke Rekenkamer
Ter attentie van de heer prof. dr. M.J.M. Vermeulen
John F. Kennedylaan 2
5612 AB Eindhoven

Geacht bestuur,

1.1 Opdracht

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2019 van De Zuidelijke Rekenkamer te Eindhoven gecontroleerd. De jaarrekening is opgemaakt onder verantwoordelijkheid van het bestuur van De Zuidelijke Rekenkamer. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken. De jaarrekening treft u aan in dit rapport.

De controleverklaring is opgenomen onder de overige gegevens.

Wij vertrouwen erop hiermee aan uw opdracht te hebben voldaan.

2. JAARREKENING

2.1 Balans per 31 december 2019*(na resultaatverdeling)***ACTIVA**

		2019	2018
		€	€
<u>Vlottende activa</u>			
Vorderingen			
Overige vorderingen en overlopende activa	1	206.746	51.842
Liquide middelen			
ABN AMRO		119.009	271.398
Totaal activazijde		<u>325.755</u>	<u>323.240</u>

PASSIVA

		2019	2018
		€	€
<u>Eigen vermogen</u>	2	99.000	103.500
<u>Voorzieningen</u>			
Overige voorzieningen	3	10.000	56.739
<u>Kortlopende schulden</u>			
Overige schulden en overlopende passiva	4	216.755	163.001
Totaal passivazijde		<u>325.755</u>	<u>323.240</u>

2.2 Overzicht van baten en lasten over 2019

		2019		2018	
		€	€	€	€
Bijdrage provincies	5		660.000		690.000
Bureau	6	409.396		485.415	
Bestuur	7	49.448		43.309	
Overige kosten	8	<u>172.334</u>		<u>123.796</u>	
Totaal van som der kosten			<u>631.178</u>		<u>652.520</u>
Totaal van resultaat na belastingen			<u>28.822</u>		<u>37.480</u>

2.3 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Informatie over de rechtspersoon

Algemene toelichting

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De activiteiten van Zuidelijke Rekenkamer bestaan voornamelijk uit: onderzoeken van de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Noord-Brabant en Limburg.

De locatie van de feitelijke activiteiten

Zuidelijke Rekenkamer is feitelijk gevestigd op John F. Kennedylaan 2, 5612 AB te Eindhoven en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 58959785.

Algemene grondslagen voor verslaggeving

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De jaarrekening is opgesteld volgens de van toepassing zijnde wet- en regelgeving, besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten indien materieel. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Overige bedrijfskosten

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

2.4 Toelichting op de balans

Vlottende activa

Overige vorderingen en overlopende activa

	2019	2018
	€	€
Nog te ontvangen van de Provincie Noord-Brabant	101.927	18.032
Nog te ontvangen van de Provincie Limburg	101.927	18.032
Vooruitbetaalde kosten	2.892	15.778
	<u>206.746</u>	<u>51.842</u>

2 Eigen vermogen

	2019	2018
	€	€
Algemene reserve	<u>99.000</u>	<u>103.500</u>

Algemene reserve

	2019	2018
	€	€
Stand per 1 januari	103.500	70.380
Uit resultaatverdeling	0	33.120
Terugbetaling provincies	-4.500	0
Stand per 31 december	<u>99.000</u>	<u>103.500</u>

Op basis van de artikel 9 lid 6 van de Gemeenschappelijke Regeling Zuidelijke Rekenkamer Noord-Brabant en Limburg, mag de Zuidelijke Rekenkamer ten behoeve van de uitvoering van haar taak een reserve aanhouden ter grootte van maximaal 15% (2018: 15%) van de jaarlijkse bijdrage. De reserve wordt gevormd of aangevuld uit overschotten van de bijdrage in voorgaande jaren tot het maximale percentage van de jaarlijkse bijdrage.

Een overschot boven het genoemde maximum wordt terugbetaald aan de provincies.

Voorzieningen**3 Overige voorzieningen**

	2019	2018
	€	€
Overige voorzieningen	<u>10.000</u>	<u>56.739</u>

De voorziening heeft betrekking op kosten in verband met een lopend arbeidsconflict met een medewerker.

Overige voorzieningen

	2019	2018
	€	€
Stand per 1 januari	56.739	0
Toevoeging	<u>0</u>	<u>56.739</u>
	56.739	56.739
Vrijval	<u>-46.739</u>	<u>0</u>
Stand per 31 december	<u>10.000</u>	<u>56.739</u>

Kortlopende schulden**4 Overige schulden en overlopende passiva**

	2019	2018
	€	€
Nog te betalen kosten aan de Provincie Noord-Brabant	127.813	136.332
Terug te betalen beschikbaar gestelde middelen Provincie Limburg	16.661	2.180
Terug te betalen beschikbaar gestelde middelen Provincie Noord-Brabant	16.661	2.180
Overige nog te betalen kosten	<u>55.620</u>	<u>22.309</u>
	<u>216.755</u>	<u>163.001</u>

Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen

De aard van niet uit de balans blijvende verplichtingen

De zuidelijke rekenkamer is een huurovereenkomst aangegaan inzake een kantoorruimte welke onderdeel uitmaakt van het pand gelegen aan de John F. Kennedylaan 2 te Eindhoven. De huurprijs bedraagt € 31.950 op jaarbasis. De huurprijs wordt jaarlijks per 1 januari geïndexeerd. De huurovereenkomst is aangegaan voor een periode van 5 jaar en loopt tot en met 31 december 2024. Na het verstrijken van deze periode wordt de overeenkomst behoudens beëindiging door opzegging voortgezet voor een aansluitende periode van 5 jaar.

Voorstel resultaatverwerking

Conform de gemeenschappelijke regeling zal het gehele resultaat ad. € 28.822 terugbetaald worden aan de Provincies, plus een additioneel deel ad. € 4.500. Dit bedrag heeft voor 50% (€ 16.661) betrekking op de Provincie Limburg en voor 50% (€ 16.661) op de Provincie Noord-Brabant. Dit voorstel is reeds in de jaarrekening verwerkt.

2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

5 Bijdrage provincies

	2019	2018
	€	€
Bijdrage provincie Noord-Brabant	330.000	345.000
Bijdrage provincie Limburg	330.000	345.000
	<u>660.000</u>	<u>690.000</u>

6 Bureau

	2019	2018
	€	€
Salariskosten bureau (inclusief werkgeversdeel)	420.539	399.457
Reis- en verblijfskosten bureau	18.850	13.279
Opleiding / training	13.991	9.822
Overige personeelskosten bureau	9.955	6.118
Mutatie overige voorzieningen	-53.939	56.739
	<u>409.396</u>	<u>485.415</u>

Gemiddeld aantal werknemers

2019

	Aantal
Gemiddeld aantal werknemers	5,00

2018

	Aantal
Gemiddeld aantal werknemers	5,00

7 Bestuur

	2019	2018
	€	€
Vergoedingen bestuur	47.344	40.968
Reis- en verblijfskosten bestuur	1.784	2.207
Overige kosten bestuur	320	134
	<u>49.448</u>	<u>43.309</u>

8 Overige kosten

	2019	2018
	€	€
Inhuur	104.818	66.439
Huisvestingskosten	32.344	30.485
Publiciteit & communicatie	4.521	2.375
Kantoorkosten	23.598	20.173
Algemene kosten	7.053	4.324
	<u>172.334</u>	<u>123.796</u>

Inhuur

	2019	2018
	€	€
Externe inhuur voor projecten	88.397	33.702
Personeel en diensten van derden	16.421	32.737
	<u>104.818</u>	<u>66.439</u>

Huisvestingskosten

	2019	2018
	€	€
Betaalde huur	24.488	24.082
Service- en schoonmaakkosten	7.856	6.403
	<u>32.344</u>	<u>30.485</u>

Publiciteit & communicatie

	2019	2018
	€	€
Website	1.497	1.074
Communicatie	1.405	1.301
Overige publiciteitskosten	1.619	0
	<u>4.521</u>	<u>2.375</u>

Kantoorkosten

	2019	2018
	€	€
Automatiseringskosten en ICT voorzieningen	20.109	15.938
Kantoorbenodigdheden	1.512	2.386
Kosten bedrijfsvoering	1.970	1.849
Overige kantoorkosten	7	0
	<u>23.598</u>	<u>20.173</u>

Algemene kosten

	2019	2018
	€	€
Vergaderkosten	4.313	1.669
Diverse overige kosten	<u>2.740</u>	<u>2.655</u>
	<u>7.053</u>	<u>4.324</u>

Eindhoven, 5 maart 2020
Zuidelijke Rekenkamer

prof.dr. M.J.M. Vermeulen
Voorzitter

3. OVERIGE GEGEVENS

Assurance

Dr. Holtropaan 9
5652 XR Eindhoven
Nederland

T +31 40 844 7000

E info@joanknecht.nl

W www.joanknecht.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: Het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van De Zuidelijke Rekenkamer te Eindhoven gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van De Zuidelijke Rekenkamer per 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de winst- en verliesrekening over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk De Zuidelijke Rekenkamer zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;

- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 5 maart 2020

Joanknecht Assurance B.V.
Drs. M.J.W. Foppen RA

BIJLAGEN

Overzicht beloning topfunctionarissen 2019

Secretaris-directeur Dr. N.A.C. Schilder

Bruto beloning inclusief werkgeversdeel sociale-
en pensioenlasten € 129.504

Bestuur	Prof. Dr. M.J.M. Vermeulen <i>voorzitter</i>	mevr. drs. P.J.L. Verbugt <i>vice-voorzitter</i>	drs. H.H. Sietsma MPA <i>lid</i>	drs. P.W.M. de Kroon <i>Adviseur</i>
Bruto beloning inclusief onkostenvergoeding	€ 21.911	€ 13.557	€ 10.853	€ 1.074
Reiskostenvergoeding	€ 459	€ 449	€ 1.217	€ 12
Totaal	€ 22.370	€ 14.006	€ 12.070	€ 1.086